

ช่องทางการรับสารสนเทศด้านนวัตกรรม
การสอนของครูประจำการที่ส่งผลต่อแรงบันดาลใจ
ในการพัฒนาศักยภาพการสอน

Channels of information on innovative teaching
of teachers affecting the inspiration
for the development of teaching

สุทธิพงษ์ หกสุวรรณ*
Suttipong Hoxsuwan*

---

*รองศาสตราจารย์ ประจำภาควิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

*Associate Professor in Educational Technology and Communications,
Faculty of Education, Mahasarakham University

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาช่องทางการรับสารสนเทศด้านนวัตกรรมการสอนของครูประจำการที่ส่งผลต่อแรงบันดาลใจในการพัฒนาศักยภาพการสอน 2) เพื่อศึกษาแรงบันดาลใจในการพัฒนาศักยภาพการสอนของครูประจำการที่มีผลจากการได้รับสารสนเทศด้านนวัตกรรมการสอน และกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูประจำการสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจำนวน 15 เขต แต่ละสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ระดับความเชื่อมั่น 95% จำนวน 400 คน โดยใช้วิธีการเลือกแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.971 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการศึกษาค้นคว้าปรากฏดังนี้

1. ช่องทางการรับสารสนเทศด้านนวัตกรรมการสอนของครูประจำการที่ส่งผลต่อแรงบันดาลใจในการพัฒนาศักยภาพการสอน
  - 1.1) ช่องทางสื่อสารสนเทศด้านนวัตกรรมการสอน พบว่า มากที่สุด คือ หนังสือ ตำรา วารสาร งานวิจัย
  - 1.2) ช่องทางการได้รับสารสนเทศด้านนวัตกรรมการสอนจาก พบว่า มากที่สุด คือ หนังสือ ตำรา วารสาร งานวิจัย
  - 1.3) ช่องทางการรับสารสนเทศด้านนวัตกรรมการสอนประเภทที่นำไปใช้ประโยชน์กับนักเรียน พบว่า มากที่สุด คือ หนังสือ ตำรา วารสาร งานวิจัย รองลงมา
  - 1.4) ช่องทางการรับสารสนเทศใดที่ได้รับสารสนเทศด้านนวัตกรรมการสอนที่ชัดเจน พบว่า มากที่สุด คือ กิจกรรม ได้แก่ การอบรมสัมมนาและการจัดนิทรรศการ
  - 1.5) ช่องทางการรับสารสนเทศด้านนวัตกรรมการสอนประเภทที่มีรูปแบบการเผยแพร่ที่น่าสนใจ พบว่า มากที่สุด คือ โทรทัศน์ครู (Teacher TV)
  - 1.6) ช่องทางการรับสารสนเทศด้านนวัตกรรมการสอนที่ได้รับแล้วทันตามเวลากำหนด พบว่า มากที่สุด คือ โทรทัศน์ครู (Teacher TV)
  - 1.7) ช่องทางการรับสารสนเทศด้านนวัตกรรมการสอนที่ได้รับแล้วใช้ถ้อยคำเข้าใจง่าย พบว่า มากที่สุด คือ บุคคล ได้แก่ การถาม-ตอบ ครูศึกษานิเทศก์
  - 1.8) ช่องทางการรับสารสนเทศด้านนวัตกรรมการสอนที่สามารถชักจูงและเป็นแรงบันดาลใจที่พัฒนาตนเองด้านการสอน พบว่า มากที่สุด คือ โทรทัศน์ครู (Teacher TV)
  - 1.9) ความต้องการรับสารสนเทศด้านนวัตกรรมการสอนจากช่องทางที่มีความสะดวกในการรับสารสนเทศ พบว่า มากที่สุด คือ หนังสือ ตำรา วารสาร งานวิจัย
  - 1.10) ช่องทางการรับสารสนเทศด้านนวัตกรรมการสอนที่คิดว่าควรมีการเพิ่มเติมและปรับปรุง พบว่า มากที่สุด คือ อินเทอร์เน็ต

2. แรงแบบดาลใจในการพัฒนาศักยภาพการสอนของครูประจำการที่มีผลจากการได้รับสารสนเทศด้านนวัตกรรมการสอนในการพัฒนาศักยภาพของครู , สามารถนำสารสนเทศด้านนวัตกรรมในการพัฒนาความรู้ความสามารถด้านการวิจัย , การพัฒนาสื่อ และ/หรือนวัตกรรมการเรียนการสอน โดยรวม อยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ : ช่องทางการรับนวัตกรรม, นวัตกรรมการสอน, แรงแบบดาลใจ

Abstract

The purpose of this study was to 1) Study for Channels of information on innovative teaching of teachers affecting the inspiration for the development of teaching 2) Study about teachers's affecting the inspiration for the development of teaching. office of north east educational Area for secondary school teachers . The samples consisted of 400 secondary school teachers north east educational area in 15 area, selected by means of cluster random sampling method were utilized as the sample group in this study.

The research instrument consisted the questionnaires a reliability of 0.971 and were used to collect data and frequency, percentages, arithmetic means and standard deviations were used to analyze those data.

The results of the study were as follow:

1.channels of information on innovative teaching of teacher affecting the inspiration for the development of teaching 1.1) channels of information on Innovative instructional media that rated at the highest level are books, textbooks, journals, research. 1.2) channel of information received from the teaching innovation that rated at the highest level are books, textbooks, journals, research. 1.3) channels for information leading to the kind of innovative teaching and student use that rated at the highest level is books, textbooks, journals, research. 1.4) channels for information technology innovation, which has been explicit instruction that rated at the highest level is activities include workshops, seminars and exhibitions. 1.5) channels of information for innovation in the teaching of diffusion interest that rated at the highest level is Teacher television (Teacher TV) 1.6) channels of information for innovation in teaching has already been set up by this time that rated at the highest level is teacher television (Teacher TV) 1.7) channels of information for innovative teaching and use words that is easy to understand that rated at the highest level is activities include workshops, seminars and exhibitions. 1.8) channels of information that can lead to innovation in teaching and inspiration to develop their own teaching that rated at the highest level is teacher television (Teacher TV)

1.9) the need for innovative teaching of information channels that is easy to get information that rated at the highest level are books, textbooks, journals, research.1.10) channels of information for innovation in teaching that you think should be added and updated that rated at the highest level is internet.

2. Study about teacher's affecting the inspiration for the development of teaching as a whole was at the high level : applied Information is the ability to develop innovative research , media development and / or innovative teaching and learning.

Key words : Channels of information, innovative teaching, inspiration

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้ให้ความสำคัญของการพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา โดยได้ระบุไว้ใน หมวดที่ 1 บททั่วไป ความมุ่งหมายและหลักการ หมวด 9 (4) ว่า “มีหลักการส่งเสริมมาตรฐานวิชาชีพครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา และพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง” และได้กำหนดหลักการดำเนินการไว้ในหมวด 7 ครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา มาตรา 52 ว่า “ให้กระทรวงส่งเสริมให้มีระบบ กระบวนการผลิตพัฒนาครู คณาจารย์ บุคลากรทางการศึกษา ให้มีคุณภาพและมาตรฐานที่เหมาะสมกับการเป็นวิชาชีพชั้นสูง โดยการกำกับและประสานให้สถาบันที่ทำหน้าที่ผลิตและพัฒนาครู คณาจารย์ รวมทั้งบุคลากรทางการศึกษา ให้มีความพร้อม และมีความเข้มแข็งในการเตรียมบุคลากร ใหม่ และพัฒนาบุคลากรประจำการอย่างต่อเนื่อง รัฐพึงจัดสรรงบประมาณและจัดตั้งกองทุนพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาอย่างเพียงพอ” แต่จากการศึกษาผลการดำเนินงานในการพัฒนาครูประจำการในปัจจุบันนั้น พบว่า ยังไม่ประสบความสำเร็จจากการดำเนินงาน โดยจะเห็นได้จากการเสนอ สภาพปัญหาด้านการผลิต และปัญหาครู ในข้อเสนอการพัฒนาศักยภาพครู และบุคลากรทางการศึกษา ของสถาบันพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา (2548 : 2) สรุปได้ว่า ครูส่วนใหญ่มีความกระตือรือร้นที่จะพัฒนา แต่ขาดรูปแบบและวิธีการพัฒนาครูหลายแหล่งยังใช้วิธีเดิม ซึ่งสอดคล้องกับข้อเสนอยุทธศาสตร์การปฏิรูปการศึกษา ของ คณะกรรมการอำนวยการปฏิรูปการศึกษา (2547) ที่ได้เสนอปัญหาการพัฒนาครูประจำการว่า ขาด

ระบบการพัฒนาครูประจำการที่ดี ครูประจำการยังไม่มีโอกาสได้รับการพัฒนาอย่างเพียงพอ จึงไม่ทราบแนวโน้มใหม่ทางวิชาการ การวิจัยเชิงนวัตกรรม และแนวปฏิบัติทางการเรียน การสอน ประกอบกับมีหลายหน่วยงานดำเนินการ ทำให้การพัฒนาไม่เป็นเอกภาพด้านนโยบาย แผน และมาตรฐานที่ชัดเจน การพัฒนาเกิดความซ้ำซ้อนไม่เป็นระบบ ไม่ต่อเนื่อง และขาดประสิทธิภาพ รวมทั้งไม่ตรงกับความต้องการ ไม่สามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการเรียนการสอนของครูตามแนวปฏิรูปได้ อีกทั้ง การพัฒนาครูประจำการในเรื่องต่างๆ ที่เกี่ยวกับหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การประเมินผล ที่ดำเนินการอยู่ในปัจจุบัน แยกกันในการอบรมที่ละส่วน ไม่เป็นองค์รวม โดยวิทยากรต่างหน่วยงาน อีกทั้งรูปแบบการอบรมเน้นการบรรยายทางทฤษฎีมากกว่าการฝึกปฏิบัติ วิทยากรขาดประสบการณ์ตรงในการนำหลักสูตรไปใช้ในการจัดการเรียน การสอนที่ยืดผู้เรียนเป็นสำคัญ ทำให้การฝึกอบรมครูไม่ได้ผลเท่าที่ควร นอกจากนี้ หลังจากการอบรมไปแล้วไม่มีการติดตามผล และการนิเทศเพื่อให้คำปรึกษา แนะนำเมื่อครูมีปัญหา ด้วยการที่รัฐบาลให้ความสำคัญกับการปฏิรูปการศึกษาเพื่อยกระดับคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาศักยภาพของครูผู้สอน โดยคาดหวังให้ครูได้รับรู้สารสนเทศด้านการสอนและนำไปปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอนของตนให้มีประสิทธิภาพ รูปแบบการนำเสนอมีทั้งการฝึกอบรม การประชุมเชิงปฏิบัติการ และที่สำคัญคือการเผยแพร่สารสนเทศด้านนวัตกรรมการสอนผ่านสื่อสารมวลชนต่างๆ อย่างกว้างขวาง เช่น โทรทัศน์ครู เป็นต้น จะเห็นได้ว่ามีการนำเสนอสารสนเทศผ่านช่องทางต่างๆ มากมาย ไข่งบประมาณในการดำเนินการ

จำนวนมากดังนั้น เพื่อให้เห็นช่องทางการรับรู้สารสนเทศด้านนวัตกรรมการสอนของครูประจำการ ว่ารับผ่านช่องทางใดเป็นหลัก การวิจัยนี้จะทำให้ได้ข้อมูลสำหรับใช้วางแผนการเผยแพร่นวัตกรรมการเรียนการสอน ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

ความมุ่งหมายของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

1. เพื่อศึกษาช่องทางการรับสารสนเทศด้านนวัตกรรมการสอนของครูประจำการที่ส่งผลต่อแรงบันดาลใจในการพัฒนาคุณภาพการสอน
2. เพื่อศึกษาแรงบันดาลใจในการพัฒนาคุณภาพการสอนของครูประจำการที่มีผลจากการได้รับสารสนเทศด้านนวัตกรรมการสอน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างของการวิจัยในครั้งนี้

1.1 ประชากร ได้แก่ ครูประจำการสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจำนวน 15 เขต ในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือจำนวน 25,099 คน แล้วเลือกแบ่งประชากรตามสัดส่วนแต่ละจังหวัด

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูประจำการสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจำนวน 15 เขต แต่ละสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 คน โดยใช้วิธีการเลือกแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) (บุญชม ศรีสะอาด, 2545)

2. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

2.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ ช่องทางการรับสารสนเทศด้านนวัตกรรมการสอนของครูประจำการ

2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ความคิดเห็นของครูประจำการต่อการรับสารสนเทศด้านนวัตกรรมการสอนที่ส่งผลต่อแรงบันดาลใจในการพัฒนาคุณภาพการสอน

3. การดำเนินการวิจัย

รูปแบบการวิจัยเป็นวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยดำเนินการ ดังนี้

1) วิเคราะห์เอกสารบริบทด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยี ความสามารถในการนำสารสนเทศไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพของครู

2) สอบถามช่องทางการรับสารสนเทศด้านนวัตกรรมการสอนของครูประจำการที่ส่งผลต่อแรงบันดาลใจในการพัฒนาคุณภาพการสอน

4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

4.1 แบบสอบถาม

4.1.1 ศึกษาตำรา เอกสาร บทความ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับช่องทางการรับสารสนเทศด้านนวัตกรรมแล้วสร้างแบบสอบถามให้ข้อคำถามครอบคลุมองค์ประกอบในช่องทางการรับสารสนเทศ บริบทด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยี ความสามารถในการนำสารสนเทศไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพของครู และแรงบันดาลใจในการพัฒนาตนเอง

4.1.2 ศึกษาแบบสอบถาม จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องการรับสารสนเทศจากแบบสอบถามของ (จักรพงษ์ งามสง่า, 2543)

.(สุตใจ บุษบงศ์. 2550) และ (อุตมศักดิ์ มนุศิลา. 2534)

4.1.3 นำข้อมูลจากข้อ 4.1.1 และ 4.1.2 มาสร้างแบบสอบถามช่องทางการรับสารสนเทศด้านนวัตกรรม จำนวน 1 ชุด 4 ตอน แบบสอบถามช่องทางการรับสารสนเทศด้านนวัตกรรมการสอนของครูประจำการที่ส่งผลต่อแรงบันดาลใจในการพัฒนาศักยภาพการสอน ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไป เป็นข้อมูลเกี่ยวกับ เพศ ตำแหน่งงาน อายุ ระดับการศึกษาที่ทำงานปัจจุบัน ระดับชั้นที่สอน กลุ่มสาระที่สอน

ตอนที่ 2 ช่องทางการรับ สารสนเทศ ได้แก่ บุคคล เช่น การถาม-ตอบ ครู ศึกษานิเทศ หนังสือ ตำรา วารสาร งานวิจัย โปรแกรมบทเรียน คอมพิวเตอร์ช่วยสอน อินเทอร์เน็ตโทรทัศน์ ครู(Teacher TV) โทรทัศน์เพื่อการศึกษา (ETV) กิจกรรม ได้แก่ การอบรมสัมมนาและการจัดนิทรรศการ

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความสามารถในการนำสารสนเทศไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนา ศักยภาพของครู จำนวน 10 ข้อ แบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating scale) ตามแบบของไลเคิร์ต (Likert)

ตอนที่ 4 แบบสอบถามเกี่ยวกับแรงบันดาลใจในการพัฒนาตนเอง จำนวน 11 ข้อ แบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating scale)ตามแบบของไลเคิร์ต (Likert) ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดค่าน้ำหนักคะแนนตาม แบบสอบถามในตอนี่ 3

4.1.4 นำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไขแล้วเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน เพื่อพิจารณาดูตรวจสอบ ความเกี่ยวข้องและความถูกต้องของเนื้อหา

4.1.5 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้ (Try out) กับครูประจำการสังกัดเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) ของแบบสอบถาม ทั้งฉบับโดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) โดยใช้สูตร ครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งชุด เท่ากับ 0.971

4.1.6 หาค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อของแบบสอบถาม โดยใช้เทคนิคร้อยละ 27 ของกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำ แล้วใช้การทดสอบที (t-test) คัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.75 ขึ้นไป ไว้เป็นแบบสอบถามในการวิจัย ส่วนแบบสอบถามที่มีค่าอำนาจจำแนกน้อยกว่า 0.75 นำไปปรับปรุงข้อคำถามให้มีความเหมาะสมมากขึ้นแล้วนำไปใช้เป็นแบบสอบถามในการวิจัย

4.1.7 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างต่อไปนำไปปรับปรุงข้อคำถามให้มีความเหมาะสมมากขึ้นก่อนนำมาใช้ต่อไป

5. การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 การวิเคราะห์ข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยวิเคราะห์สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ และค่าเฉลี่ย

5.2 การหาคุณภาพของแบบสอบถามแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating scale)ตามแบบของไลเคิร์ต (Likert)

5.3 การหาดัชนีความสอดคล้องระหว่างแบบสอบถามกับจุดประสงค์การวิจัย โดยหาค่าเฉลี่ยของผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด โดยใช้ (Item-Objective Congruence Indexes หรือ IOC)

5.4 การหาค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อของแบบสอบถาม โดยใช้เทคนิคร้อยละ 27 ของกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำ แล้วใช้การทดสอบที (t-test)

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ช่องทางการรับสารสนเทศด้านนวัตกรรมการสอนของครูประจำการที่ส่งผลต่อแรงบันดาลใจในการพัฒนาศักยภาพการสอน

จากการวิเคราะห์ พบว่า มีผู้ตอบแบบสอบถามทั้ง 400 คน คิดเป็นร้อยละ 100 เป็นเพศชาย จำนวน 181 คน คิดเป็นร้อยละ 45.2 และเพศหญิง จำนวน 219 คน คิดเป็นร้อยละ 54.8

ส่วนใหญ่เป็นตำแหน่งงาน เป็นครูชำนาญการ จำนวน 162 คน คิดเป็นร้อยละ 40.5 ส่วนตำแหน่ง ครูผู้ช่วย จำนวน 111 คน คิดเป็นร้อยละ 40.5 ครูชำนาญการพิเศษ 85 จำนวน คิดเป็นร้อยละ 21.2 คน และ ครูเชี่ยวชาญ 42 จำนวน คิดเป็นร้อยละ 10.5

ส่วนใหญ่อายุอยู่ช่วงระหว่าง 31-40 ปี จำนวน 160 คน คิดเป็นร้อยละ 40.5 ช่วงอายุระหว่าง 21-30 ปี จำนวน 107 คนคิดเป็นร้อยละ 26.8 ช่วงอายุระหว่าง 41-50 ปี จำนวน 97 คน คิดเป็นร้อยละ 24.2 และช่วงอายุระหว่าง 51-60 ปี จำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 9.0

ระดับการศึกษา ต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 45 คน คิดเป็นร้อยละ 11.2 ปริญญาตรี จำนวน 242 คน คิดเป็นร้อยละ 60.8 ปริญญาโท จำนวน 109 คน คิดเป็นร้อยละ 27.2 และปริญญาเอก จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 0.8

ที่ทำงานปัจจุบัน สพม. 19 (เลย-หนองบัวลำภู) จำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 7.2 สพม. 20 (อุดรธานี) จำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 9.0 สพม. 21 (หนองคาย) จำนวน

39 คน คิดเป็นร้อยละ 9.0 สพม. 22 (นครพนม-มุกดาหาร) จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 6.2 สพม. 23 (สกลนคร) จำนวน 43 คน คิดเป็นร้อยละ 10.8 สพม. 24 (กาฬสินธุ์) จำนวน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 8.2 สพม. 25 (ขอนแก่น) จำนวน 37 คน คิดเป็นร้อยละ 9.2 สพม. 26 (มหาสารคาม) จำนวน 37 คน คิดเป็นร้อยละ 9.2 สพม. 27 (ร้อยเอ็ด) จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 6.0 สพม. 28 (ศรีสะเกษ-ยโสธร) จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 4.0 สพม. 29 (อุบลราชธานี-อำนาจเจริญ) จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 2.2 สพม. 30 (ชัยภูมิ) จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 5.8 สพม. 31 (นครราชสีมา) จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 3.2 สพม. 32 (บุรีรัมย์) จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 4.0 และ สพม. 33 (สุรินทร์) จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 5.8

ระดับชั้นที่สอน มัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 182 คน คิดเป็นร้อยละ 45.5 และมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 218 คน คิดเป็นร้อยละ 54.5

กลุ่มสาระที่สอน คณิตศาสตร์จำนวน 47 คน คิดเป็นร้อยละ 11.8 วิทยาศาสตร์ จำนวน 54 คน คิดเป็นร้อยละ 13.5 ภาษาต่างประเทศ จำนวน 58 คน คิดเป็นร้อยละ 14.5 ภาษาไทย จำนวน 65 คน คิดเป็นร้อยละ 16.2 สังคมศึกษา วัฒนธรรม จำนวน 61 คน คิดเป็นร้อยละ 15.2 สุขศึกษาและพลศึกษา จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 7.5 การงานอาชีพและเทคโนโลยี จำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 10.0 และ ศิลปะ จำนวน 45 คน คิดเป็นร้อยละ 11.2

1.1 ช่องทางสื่อสารสนเทศด้านนวัตกรรมการสอน พบว่า มากที่สุด คือ หนังสือ ตำรา วารสาร งานวิจัย มีจำนวน 144 คน

คิดเป็นร้อยละ 36.0 รองลงมา คือ กิจกรรม ได้แก่ การอบรมสัมมนาและการจัดนิทรรศการ) มีจำนวน 60 คน คิดเป็นร้อยละ 15.0

1.2 การรับสารสนเทศด้านนวัตกรรม การสอน พบว่า มากที่สุด คือ หนังสือ ตำรา วารสาร งานวิจัย มีจำนวน 141 คน คิดเป็น ร้อยละ 35.8 รองลงมา คือ โทรทัศน์ครู (Teacher TV) มีจำนวน 52 คน คิดเป็นร้อยละ 13.0

1.3 ช่องทางการรับสารสนเทศด้าน นวัตกรรมการสอนที่นำไปใช้ประโยชน์กับ นักเรียน พบว่า มากที่สุด คือ หนังสือ ตำรา วารสาร งานวิจัย มีจำนวน 143 คน คิดเป็น ร้อยละ 35.8 รองลงมา คือ บุคคล ได้แก่ การถาม-ตอบ ครู ศึกษานิเทศ และโทรทัศน์ ครู(Teacher TV) มีจำนวน 47 คน คิดเป็น ร้อยละ 11.8

1.4 ช่องทางการรับสารสนเทศที่ ได้รับสารสนเทศด้านนวัตกรรมการสอนที่ชัดเจน พบว่า มากที่สุด คือ กิจกรรม ได้แก่ การ อบรมสัมมนาและการจัดนิทรรศการ มีจำนวน 114 คน คิดเป็นร้อยละ 28.6 รองลงมา คือ หนังสือ ตำรา วารสาร งานวิจัย มีจำนวน 92 คน คิดเป็นร้อยละ 23.0

1.5 ช่องทางการรับสารสนเทศด้าน นวัตกรรมการสอนที่มีรูปแบบการเผยแพร่ที่น่าสนใจ พบว่า มากที่สุด คือ โทรทัศน์ครู (Teacher TV) มีจำนวน 162 คน คิดเป็นร้อยละ 40.5 รองลงมา คือ โปรแกรมบทเรียน คอมพิวเตอร์ช่วยสอน มีจำนวน 81 คน คิดเป็นร้อยละ 20.2

1.6 ช่องทางการรับสารสนเทศด้าน นวัตกรรมการสอนที่ได้รับแล้วทันตามเวลา กำหนด พบว่า มากที่สุด คือ โทรทัศน์ครู (Teacher TV) มีจำนวน 107 คน คิดเป็นร้อยละ 26.8 รองลงมา คือ โปรแกรมบทเรียนคอมพิวเตอร์ ช่วยสอน มีจำนวน 83 คน คิดเป็นร้อยละ 20.8

1.7 ช่องทางการรับสารสนเทศ ด้านนวัตกรรมการสอนที่ได้รับแล้วใช้ได้อย่าง เข้าใจง่าย พบว่า มากที่สุด คือ บุคคล ได้แก่ การถาม-ตอบ ครู ศึกษานิเทศก์ มีจำนวน 112 คน คิดเป็นร้อยละ 28.0 รองลงมา คือ หนังสือ ตำรา วารสาร งานวิจัย มีจำนวน 111 คน คิดเป็น ร้อยละ 27.8

1.8 ช่องทางการรับสารสนเทศด้าน นวัตกรรมการสอนที่สามารถชักจูงและเป็นแรง บันดาลใจที่จะพัฒนาตนเองด้านการสอน พบ ว่า มากที่สุด คือ โทรทัศน์ครู (Teacher TV) มี จำนวน 118 คน คิดเป็นร้อยละ 29.5 รองลงมา คือ บุคคล ได้แก่ การถาม-ตอบ ครู ศึกษานิเทศก์ มีจำนวน 86 คน คิดเป็นร้อยละ 21.5

1.9 ความต้องการรับสารสนเทศด้าน นวัตกรรมการสอนที่มีความสะดวกในการรับ สารสนเทศ พบว่า มากที่สุด คือ หนังสือ ตำรา วารสาร งานวิจัย มีจำนวน 134 คนคิดเป็น ร้อยละ 33.5 รองลงมา คือ อินเทอร์เน็ต มีจำนวน 92 คน คิดเป็นร้อยละ 23.0

1.10 ช่องทางการรับสารสนเทศด้าน นวัตกรรมการสอนที่ควรมีการเพิ่มเติมและ ปรับปรุง พบว่า มากที่สุด คือ อินเทอร์เน็ต มีจำนวน 149 คน คิดเป็นร้อยละ 37.2 รองลง มา คือ โปรแกรมบทเรียน คอมพิวเตอร์ช่วยสอน มีจำนวน 74 คน คิดเป็นร้อยละ 18.5

2. แรงบันดาลใจในการพัฒนาศักยภาพ การสอนของครูประจำการที่มีผลจากการได้รับ สารสนเทศด้านนวัตกรรมการสอน

2.1 จากการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยระดับ ความพึงพอใจของครูเกี่ยวกับข้อมูลความ สามารถในการนำสารสนเทศไปใช้ประโยชน์ใน การพัฒนาศักยภาพของครู เมื่อพิจารณาเป็น รายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สามารถ

นำสารสนเทศด้านนวัตกรรมในการพัฒนาความรู้ความสามารถด้านการวิจัย อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.48$) รองลงมา คือ สามารถนำสารสนเทศด้านนวัตกรรมการสอนที่ได้รับไปปรับปรุงการสอนได้ถูกต้องและรวดเร็ว อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.33$) และมีความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.04$)

2.2 จากการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยระดับความพึงพอใจของครูเกี่ยวกับแรงบันดาลใจในการพัฒนาตนเอง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การพัฒนาสื่อ และ/หรือนวัตกรรมการเรียนการสอน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.28$) รองลงมา คือ ต้องการพัฒนาเทคนิคการจัดการเรียนการสอน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.93$) และมีความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.93$)

อภิปรายผล

การอภิปรายผลการวิจัย ผู้วิจัยจำแนกเป็นหัวข้อได้ดังนี้

1. ช่องทางการรับสารสนเทศด้านนวัตกรรมการสอนของครูประจำการที่ส่งผลต่อแรงบันดาลใจในการพัฒนาศักยภาพการสอน

1.1 ช่องทางสื่อสารสนเทศด้านนวัตกรรมการสอน พบว่า มากที่สุด คือ หนังสือ ตำรา วารสาร งานวิจัย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุดใจ บุษบงค์ (2550 : 68) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้สารสนเทศในโรงเรียนเมืองกาฬสินธุ์ อำเภอเมืองจังหวัดกาฬสินธุ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 ด้านสื่อที่ใช้ในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้สารสนเทศในโรงเรียน เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อตามลักษณะของสื่อที่ครูใช้ สื่อสิ่งพิมพ์ คือ หนังสือประกอบการเรียนการสอนและ

เอกสารประกอบการสอนของครู ที่ครูใช้สื่อเหล่านี้มากเพราะว่าหนังสือถือได้ว่าเป็นสื่อประกอบการจัดการเรียนการสอนที่สำคัญของครูและนักเรียน ที่มีเนื้อหาและการทำกิจกรรมต่างๆ ได้ตรงตามหลักสูตรการจัดการศึกษา

1.2 ช่องทางการได้รับสารสนเทศด้านนวัตกรรมการสอน พบว่า มากที่สุด คือ หนังสือ ตำรา วารสาร งานวิจัย สอดคล้องกับวิจัยของ สุดใจ บุษบงค์ (2550 :68) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้สารสนเทศในโรงเรียนเมืองกาฬสินธุ์ อำเภอเมืองจังหวัดกาฬสินธุ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 ด้านสื่อที่ใช้ในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้สารสนเทศในโรงเรียน โดยรวมสื่อใช้อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า สื่อสิ่งพิมพ์ที่ใช้อยู่ในระดับมาก คือ หนังสือประกอบการเรียนการสอน

1.3 ช่องทางการรับสารสนเทศด้านนวัตกรรมการสอนประเภทที่นำไปใช้ประโยชน์กับนักเรียน พบว่า มากที่สุด คือ หนังสือ ตำรา วารสาร งานวิจัย สอดคล้องกับงานวิจัย ของ สุจิตรา ธงงาม (2547 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาสภาพการส่งเสริมการรู้สารสนเทศ พบว่า ด้านการส่งเสริมการรู้สารสนเทศ ในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้สารสนเทศ เพื่อให้เป็นผู้รู้สารสนเทศและสามารถใช้สารสนเทศได้อย่างถูกต้อง พบว่า ใช้สื่อสิ่งพิมพ์และหนังสือประกอบเรียนและการศึกษาค้นคว้ามากกว่าการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์

1.4 ช่องทางการรับสารสนเทศที่ได้รับสารสนเทศด้านนวัตกรรมการสอนที่ชัดเจน พบว่า มากที่สุด คือ กิจกรรม ได้แก่ การอบรม สัมมนาและการจัดนิทรรศการ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิไลพันธ์ นวลสิงห์ (2545: บทคัดย่อ) ที่ศึกษาพบว่า กิจกรรมที่จัดตามการเรียนรู้จาก

การคิดและปฏิบัติจริง ครูผู้สอนใช้กิจกรรมกลุ่มให้ผู้เรียนศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองจากแหล่งความรู้ต่างๆ พร้อมทั้งใช้กิจกรรมการปฏิบัติตามใบงานในวิชาปฏิบัติ ครูจะใช้กิจกรรมโครงการสัมภาษณ์ผู้รู้ การส่งเสริมการอ่านการแก้ปัญหาและการทดลองอย่างต่อเนื่อง

1.5 ช่องทางการรับสารสนเทศด้านนวัตกรรมการสอนประเภทที่มีรูปแบบการเผยแพร่ที่น่าสนใจ พบว่า มากที่สุด คือ โทรทัศน์ครู (Teacher TV) ซึ่งสอดคล้องกับ ฉวีวรรณ คูหาภินันท์ (2542 : 47-54) กล่าวไว้ว่า สื่อไม่ตีพิมพ์ที่ครูใช้ในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้สารสนเทศในโรงเรียนมากคือ ภาพ (แผ่นภาพ/แผ่นภูมิ/รูปภาพ/ภาพโปสเตอร์) และวีดิทัศน์/วีซีดี ซึ่งสื่อไม่ตีพิมพ์ดังกล่าว ที่ครูใช้เพื่อเป็นสื่อประกอบการเรียนการสอนในรายวิชาที่สอนและการจัดกิจกรรม

1.6 ช่องทางการรับสารสนเทศด้านนวัตกรรมการสอนที่ได้รับแล้วทันตามเวลา กำหนดพบว่า มากที่สุด คือ โทรทัศน์ครู (Teacher TV) ซึ่งสอดคล้องกับ ฉวีวรรณ คูหาภินันท์ (2542 : 47-54) กล่าวไว้ว่า สื่อไม่ตีพิมพ์ที่ครูใช้ในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้สารสนเทศในโรงเรียนมากคือ ภาพ และวีดิทัศน์/วีซีดี ซึ่งสื่อไม่ตีพิมพ์ดังกล่าว ที่ครูใช้เพื่อเป็นสื่อประกอบการเรียนการสอนในรายวิชาที่สอนและการจัดกิจกรรม

1.7 ช่องทางการรับสารสนเทศด้านนวัตกรรมการสอนที่ได้รับแล้วใช้ถ้อยคำเข้าใจง่าย พบว่า มากที่สุด คือ บุคคล ได้แก่ การถาม-ตอบ ครู ศึกษานิเทศก์ ซึ่งสอดคล้องงานวิจัยของ วิรฉัตร สุบัญญัติ (2532 : 8) พบว่า สื่อที่ใช้ในการเผยแพร่สารสนเทศความรู้ คือสื่อด้านบุคคลซึ่งใช้วิธีการบอกกล่าว การพูดคุย หรือ

สนทนา และวิจัยของ อภิกรมย์ ชินโน (2551 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษา พบว่า หลังการส่งเสริมการรับรู้ข้อมูลข่าวสารทางด้านสุขภาพ กลุ่มตัวอย่างได้รับข่าวสารจากช่องทางการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์สุขภาพในช่วง 1 ปีที่ผ่านมา มากที่สุดคือ สื่อบุคคล ร้อยละ 92.5

1.8 ช่องทางการรับสารสนเทศด้านนวัตกรรมการสอนที่สามารถชักจูงและเป็นแรงบันดาลใจให้ท่านสนใจที่พัฒนาตนเองด้านการสอน พบว่า มากที่สุด คือ โทรทัศน์ครู (Teacher TV) ซึ่งสอดคล้องกับ ฉวีวรรณ คูหาภินันท์ (2542 : 47-54) กล่าวไว้ว่า สื่อที่กำหนดให้นักเรียนได้อ่านมากที่สุด สื่อไม่ตีพิมพ์ที่ครูใช้ในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้สารสนเทศในโรงเรียนมากคือ ภาพ และ วีดิทัศน์/วีซีดี ซึ่งสื่อไม่ตีพิมพ์ดังกล่าว ที่ครูใช้เพื่อเป็นสื่อประกอบการเรียนการสอนในรายวิชาที่สอนและการจัดกิจกรรม

1.9 ความต้องการรับสารสนเทศด้านนวัตกรรมการสอนจากช่องทางที่เห็นว่ามีความสะดวกในการรับสารสนเทศ พบว่า มากที่สุด คือ หนังสือ ตำรา วารสาร งานวิจัย สอดคล้องกับงานวิจัย ของ สุจิรา ธงงาม (2547 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาสภาพการส่งเสริมการรู้สารสนเทศพบว่า ด้านการส่งเสริมการรู้สารสนเทศ ในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้สารสนเทศเพื่อให้เป็นผู้รู้สารสนเทศและสามารถใช้สารสนเทศได้อย่างถูกต้อง พบว่า ใช้สื่อสิ่งพิมพ์และหนังสือประกอบการเรียนการศึกษาค้นคว้ามากกว่าการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์

1.10 ช่องทางการรับสารสนเทศด้านนวัตกรรมการสอนที่ควรมีการเพิ่มเติมและปรับปรุง พบว่า มากที่สุด คือ อินเทอร์เน็ต ซึ่งสอดคล้องงานวิจัยของ สุจิตใจ บุษบงค์ (2550:

68) ที่กล่าวว่า ช่องทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่ใช้ในการจัดกิจกรรมอยู่ในระดับมาก คือ อินเทอร์เน็ต

2. แรงบันดาลใจในการพัฒนาศักยภาพการสอนของครูประจำการที่มีผลจากการได้รับสารสนเทศด้านนวัตกรรมการสอน ระดับความพึงพอใจของครูเกี่ยวกับข้อมูลความสามารถในการนำสารสนเทศไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาศักยภาพของครู เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สามารถนำสารสนเทศด้านนวัตกรรมในการพัฒนาความรู้ความสามารถด้านการวิจัย อยู่ในระดับมาก มาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย ของ (กันยรัตน์ หัสโรค์, 2543 : 60) ได้สรุประดับปัญหาการรับสารสนเทศของอาจารย์แนะแนวโรงเรียนมัธยมศึกษาจากสื่อทั้ง 7 ประเภท พบว่าสื่อประเภทหนังสือพิมพ์ อาจารย์แนะแนวโรงเรียนมัธยมศึกษาจะไม่สามารถรับสารสนเทศผ่านสื่อประเภทนี้เลย ผลการศึกษาค้นคว้าเป็นเช่นนี้ อาจเป็นเพราะเนื้อหาสาระในหนังสือพิมพ์มีหลากหลาย ผู้รับสารสนเทศไม่สามารถเลือกรับสารสนเทศอย่างเจาะจง เมื่อพิจารณาจากสื่อประเภทอื่นๆ ที่อาจารย์แนะแนวโรงเรียนมัธยมศึกษาได้รับ และระดับความพึงพอใจของครูเกี่ยวกับแรงบันดาลใจในการพัฒนาตนเอง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การพัฒนาสื่อ และ/หรือนวัตกรรมการเรียนการสอน อยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย สุดใจ บุษมงคล (2550 : 68) ส่วนสื่อไม่ตีพิมพ์ที่ใช้อยู่ในระดับมาก คือ ภาพ (แผ่นภาพ/แผนภูมิรูปภาพ/ภาพโปสเตอร์) รองลงมา คือ วิดีทัศน์/วีซีดี และแถบบันทึกเสียง สื่อไม่ตีพิมพ์ที่ใช้น้อยที่สุดคือ สไลด์และหุ่นจำลอง ส่วนสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่ใช้ในการจัดกิจกรรมอยู่ในระดับมาก คือ อินเทอร์เน็ต

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากการวิจัยพบว่าช่องทางการรับสารสนเทศด้านนวัตกรรม เช่น หนังสือ ตำรา วารสาร งานวิจัย และโทรทัศน์ครู (Teacher TV) ควรมีการส่งเสริมเพื่อเป็นช่องทางหลักในการรับสารสนเทศด้านนวัตกรรมการสอนของครูประจำการ

1.2 ควรมีการจัดกิจกรรม ได้แก่ การอบรมสัมมนาและการจัดนิทรรศการ อย่างต่อเนื่องเพื่อเป็นการเปิดช่องทางการรับสารสนเทศด้านนวัตกรรมการสอนของครูที่เป็นต้นแบบที่ชัดเจนและนำไปปฏิบัติได้จริง

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับการศึกษาปัจจัยที่ผลต่อช่องทางการรับสารสนเทศด้านนวัตกรรมการสอนของครูประจำการที่ส่งผลกระทบต่อแรงบันดาลใจในการพัฒนาศักยภาพการสอน

2.2 ควรมีการศึกษาวิจัยถึงรูปแบบกิจกรรมด้านการรับสารสนเทศทางอินเทอร์เน็ตที่เหมาะสมกับครูเพื่อพัฒนาศักยภาพการสอนที่สามารถทำให้เกิดทักษะการปฏิบัติจริง

เอกสารอ้างอิง

- กันยารัตน์ หัสโรจน์. (2543). การศึกษาการรับสารสนเทศการศึกษาต่อระดับปริญญาตรี (โควตารับตรง)มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ของอาจารย์แนะแนวโรงเรียนมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษาเขตการศึกษา 10. การศึกษาค้นคว้าอิสระ ศศ.ม. มหาสารคาม: ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- จักรพงษ์ งามสง่า. (2543). การรับสารสนเทศเกี่ยวกับยาเสพติดของผู้ใช้แรงงานในโรงโม่หินจังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. มหาสารคาม : ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ฉวีวรรณ คูหาภินันท์. (2542). การอ่านและการส่งเสริมการอ่าน. กรุงเทพฯ : ศิลปาบรรณาคาร.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- วิไลพันธ์ นวลสิงห์. (2545). การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสกลนคร. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- วีรฉัตร สุบัญญัติ. (2532). การเผยแพร่ความรู้ด้านคหกรรมศาสตร์ขั้นมูลฐานแก่สตรีในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สถาบันพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา. (2548). ยุทธศาสตร์การพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา ปี 2549-2551. กรุงเทพฯ : สำนักปลัดกระทรวงกระทรวงศึกษาธิการ.
- สุจิตรา ธงงาม. (2547). การส่งเสริมการรู้สารสนเทศให้แก่นักเรียนในโรงเรียนที่เปิดสอนช่วงชั้นที่ 3 และ ช่วงชั้นที่ 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด. การศึกษาค้นคว้าอิสระ ศศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สุดใจ บุษบงศ์. (2550). การจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้สารสนเทศในโรงเรียนเมืองกาฬสินธุ์ อำเภอเมืองจังหวัดกาฬสินธุ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. มหาสารคาม : ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2547). ข้อเสนอยุทธศาสตร์การปฏิรูปการศึกษา / คณะกรรมการอำนวยการปฏิรูปการศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.